

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 14 декември 2021 г.
(OR. en)

15033/21

ELARG 97
COWEB 169

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	14862/21
№ док. Ком.:	COM(2021) 644 final
Относно:	РАЗШИРЯВАНЕ И ПРОЦЕС НА СТАБИЛИЗИРАНЕ И АСОЦИИРАНЕ – Заключение на Съвета

Приложено на делегациите се изпращат заключенията на Съвета относно разширяването и процеса на стабилизиране и асоцииране, одобрени от Съвета на 14 декември 2021 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО РАЗШИРЯВАНЕТО И ПРОЦЕСА НА
СТАБИЛИЗИРАНЕ И АСОЦИИРАНЕ

1. Съветът взема надлежно предвид съобщението на Комисията от 19 октомври 2021 г. относно политиката на ЕС за разширяване и докладите за Черна гора, Сърбия, Турция, Република Северна Македония, Албания, Босна и Херцеговина и Косово*.
2. Кризата, предизвикана от COVID-19, продължава да оказва сериозно отрицателно въздействие върху нашите общества и икономики. Пандемията изведе на преден план необходимостта и предимствата на това да сме единни и да се изправим заедно пред общите предизвикателства. Като припомня безпрецедентния мащаб и обхват на вече предоставената подкрепа, ЕС е решен да продължи това сътрудничество и координация, както и да подобри допълнително достъпа до ваксини, диагностика и терапевтични средства и да осигури по-голяма предвидимост и устойчивост на бъдещи кризи. Наред с това Съветът признава и ценната подкрепа, която Западните Балкани оказваха както едни на други, така и на ЕС.
3. Съветът потвърждава отново своя **ангажимент към разширяването**, което продължава да бъде политика от ключово значение за Европейския съюз, в съответствие с подновения консенсус относно разширяването, одобрен от Европейския съвет на 14 и 15 декември 2006 г., и последващите заключения на Съвета. Разширяването остава стратегическа инвестиция в мира, демокрацията, благоденствието, сигурността и стабилността в Европа. Съветът изтъква отново, че възприемането и ангажирането с фундаменталните ценности на ЕС и с европейската перспектива е твърд стратегически избор, който е особено важен за всички партньори, стремящи се към членство в ЕС. В унисон с това Съветът продължава да очаква от партньорите да поемат отговорност и да се ангажират изцяло с върховенството на демокрацията, основните права и ценности и принципите на правовата държава, което е в интерес на техните народи. Доверието в тези ангажименти зависи от съдържателното прилагане на необходимите реформи и натрупването на солидни резултати, подкрепени от ясна и последователна комуникация с обществеността.

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244 (1999) на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

4. Като припомня Солунската програма и декларациите от София, Загреб и Бърдо, Съветът потвърждава отново категоричната подкрепа на ЕС за европейската перспектива на Западните Балкани. ЕС ще продължи да укрепва и засилва своята ангажираност на всички равнища в подкрепа на политическата, икономическата и социалната трансформация на региона, включително чрез предоставяне на постоянна помощ, въз основа на осезаем напредък в областта на върховенството на закона и социално-икономическите реформи, както и придържането на партньорите към ценностите, правилата и стандартите на ЕС. Във връзка с това Съветът очаква изпълнението на икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани, както и на зелената програма за Западните Балкани. За да се даде нов тласък и да се засили политическият диалог с региона, Съветът приветства редовното провеждане на срещи на върха между ЕС и Западните Балкани. Съветът очаква провеждането на първите междуправителствени конференции с Република Северна Македония и с Албания при първа възможност след одобрението на преговорните рамки от Съвета. Турция продължава да бъде страна кандидатка и ключов партньор в много области от общ интерес.
5. В съответствие с предишни свои заключения и в рамките на политическите критерии от Копенхаген и процеса на стабилизиране и асоцииране, който остава общата рамка за отношенията с партньорите от Западните Балкани, Съветът потвърждава отново необходимостта, в съответствие с подновения консенсус от 2006 г. относно разширяването, от **справедливи и строги условия** и спазване на **принципа на собствените заслуги**. В този контекст Съветът подчертава колко е важно да се гарантира, че ЕС е в състояние да поддържа и задълбочава собственото си развитие, включително капацитета си да интегрира нови членове. Преработената методика за разширяването, която поставя още по-силен акцент върху основните реформи, цели да даде нов тласък на присъединителния процес, като го направи по-предвидим, по-надежден, по-динамичен и подчинен на засилено политическо ръководство, въз основа на обективни критерии и стриктни положителни и отрицателни условия и обратимост. Този подход се интегрира в новите преговорни рамки и беше бъде включен в съществуващите рамки с Черна гора и Сърбия, като Съветът приветства това. В този контекст Съветът припомня и възможностите за ускорени мерки за интеграция, при условие че страните кандидатки постигнат допълнителен и достатъчен напредък по приоритетите за реформи.

6. Като взема под внимание цялостното състояние на настоящите усилия за реформи между партньорите, съгласно доклада на Комисията, Съветът набляга на належащата необходимост те да се съсредоточат върху **основните реформи**, за да се преодолеят редица трайни структурни недостатъци в областта на върховенството на закона, основните права, укрепването на демократичните институции и реформата на публичната администрация, както и върху икономическите критерии. Солидните и устойчиви постижения в провеждането на реформите и **конкретните и осезаеми резултати** в тези изключително важни области продължават да бъдат от решаващо значение, в частност за определянето на цялостното темпо на преговорите за присъединяване.
7. Съветът припомня, че **принципите на правовата държава** са основна ценност, на която се гради ЕС, решаващ аспект на демократичната промяна, която заема централно място както в процеса на разширяване, така и в процеса на стабилизиране и асоцииране, и основен показател за оценка на напредъка към членство в ЕС. Поради това е от съществено значение напредъкът на партньорите в тази област да бъде стабилен, осезаем и необратим. Като отчита напредъка, постигнат от някои партньори в тази изключително важна област, Съветът същевременно отбелязва със загриженост, че докладваните недостатъци потвърждават, че това е едно от основните предизвикателства. В много случаи липсата на надежден напредък, а в някои дори отстъпление от постигнатото, често е свързана с липсата на политическа воля, слабости в областта на независимостта на съдебната власт, съпротива от страна на институциите и ширеща се корупция и организирана престъпност, като всичко това са ключови проблеми, които трябва да бъдат разгледани като първостепенен приоритет.

Съветът отбелязва, че постигнатият напредък в областта на защитата на **основните права** е в повечето случаи ограничен и дори е налице застой. Все още е необходимо да се предприемат надеждни и реални мерки за преодоляване на множеството докладвани недостатъци. Особено безпокойство будят правата на детето и правата и недискриминационното третиране на лицата, принадлежащи към малцинства, и лицата в уязвимо положение като ромите, хората с увреждания, лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните (ЛГБТИ), и националните малцинства. По отношение на равенството между половете трябва да се гарантират овластяването и пълноценното упражняване на основните права на жените и момичетата. Наред с това положението по отношение на **свободата на изразяване, свободата на медиите и плурализма** продължава да буди дълбоко безпокойство, като в повечето случаи напредъкът е ограничен или липсва, а в един случай дори продължава сериозното отстъпление. Продължават да са необходими спешни мерки за отстояване на тези основни стълбове на демокрацията. Трябва да се предприемат решителни действия за противодействие на заплахите, сплашването и нападенията, насочени срещу медии, журналисти и други, работещи в медиите. Все още е необходим и по-нататъшен напредък в **реформата на публичната администрация**, особено по отношение на деполитизацията, повишаването на отчетността и професионализма, за да се подобри управлението на всички равнища.

Правилното **функциониране и независимостта на демократичните институции**, основен елемент на добре работещите демокрации и ключово условие за присъединяване към ЕС, остава належащо предизвикателство. Съветът отбелязва, че липсата на истинска политическа воля продължава да бъде основната причина за липсата на съществен напредък, или дори за отстъпление от постигнатото, при осъществяването на надеждни и устойчиви реформи в тази област. Съветът отбелязва със загриженост многобройните случаи, в които правилното функциониране на демократичните системи и институции е възпрепятствано или подкопавано. Преодоляването на докладваните недостатъци продължава да бъде от първостепенно значение, като изисква предприемането на реформи и в свързани области от основно значение, както и приобщаващ политически диалог, и осигуряване на по-голяма роля и свобода на действие за организациите на гражданското общество.

8. Що се отнася до **икономическите критерии**, Съветът приветства и споделя анализа на Комисията. Съветът изтъква, че изпълнението както на основополагащите, така и на структурните реформи, продължава да бъде от съществено значение за икономическото възстановяване и развитие, тъй като усилията за справяне с корупцията, за подобряване на ситуацията с върховенството на закона, повишаване на прозрачността и укрепване на институциите и социалния диалог ще бъдат от полза и за икономиките. В този контекст Съветът подчертава значението на пълната прозрачност на всички инвестиции, по-специално на тези, които включват процедури за възлагане на обществени поръчки. Разгръщането на икономическия потенциал на партньорите ще изисква и постоянни реформи на икономическите структури, определени в програмите за икономически реформи. Ето защо осъществяването на реформите, набелязани в програмите за икономически реформи и в насоките относно политиката, приети съвместно с държавите — членки на ЕС, е от съществено значение не само за повишаване на конкурентоспособността, насърчаване на създаването на работни места и улесняване на социалното приобщаване, но и за осигуряване на фискална устойчивост и изпълнение на икономическите критерии в процеса на присъединяване, както и за максимално увеличаване на потенциалното въздействие на значителния инвестиционен пакет на ЕС. **Зелената програма и устойчивата свързаност** са от ключово значение за устойчивото възстановяване, както и за икономическата интеграция в рамките на региона и с ЕС, което ще бъде от полза както за предприятията, така и за широката общественост. Съветът насърчава всички партньори да прилагат мерките, включени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси между ЕС и Западните Балкани и Турция от 12 юли 2021 г., въз основа на съответните национални програми за икономически реформи. Съветът припомня, че ЕС продължава да бъде най-големият търговски партньор на Западните Балкани и Турция както по отношение на вноса, така и на износа.
9. Съветът изтъква жизненоважната необходимост да се предприемат действия за борба с **изменението на климата** в съответствие с амбициите на ЕС в тази област, да се ускори привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на климата и да се укрепи осъществяването на прехода към неутрални по отношение на климата, издръжливи, устойчиви, кръгови и ресурсно ефективни икономики.

10. **Добросъседските отношения и регионалното сътрудничество** продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране. Съветът приветства постигнатия напредък и изтъква отново значението на приобщаващото регионално сътрудничество, по-специално изграждането на **общ регионален пазар на Западните Балкани**, въз основа на правилата и стандартите на ЕС, което ще бъде от решаващо значение за пълното оползотворяване на потенциала на региона и за икономическия и инвестиционен план. Необходими са решителни усилия за насърчаване на **помирението и регионалната стабилност**, както и за намиране и прилагане на окончателни, приобщаващи и обвързващи решения на двустранните спорове и въпроси между партньорите, коренящи се в наследството от миналото, в съответствие с международното право и установените принципи, включително Споразумението по въпроси, свързани с наследяването, а така също и на оставащите неразрешени случаи на изчезнали лица и на въпросите, свързани с военни престъпления. Важно е случаите на военни престъпления на национално равнище да се разглеждат ефективно и без дискриминация, включително чрез съдържателно регионално сътрудничество и пълно сътрудничество и подкрепа за работата на Международния остатъчен механизъм за наказателните трибунали и специализираните съдебни състави. Съветът изтъква, че отричането на геноцида, подстрекателската реторика или възхваляването на военни престъпници от която и да е страна са недопустими. Трябва да се избягват изявления и действия, които оказват отрицателно въздействие върху добросъседските отношения и мирното уреждане на спорове. Действащите двустранни споразумения, включително Преспанското споразумение между Република Северна Македония и Гърция и Договорът за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Република Северна Македония и България, трябва да се изпълняват добросъвестно.
11. Съветът продължава да изтъква значението на по-нататъшното задълбочаване на сътрудничеството по външнополитически въпроси и очакванията на Съюза за засилено приваждане на националните позиции в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**, по-специално по въпроси от голям взаимен интерес, като например ограничителните мерки и борбата с хибридните заплахи. Присъединяването към ЕС е избор, който изисква споделяне на принципите, ценностите и целите, които Съюзът се стреми да утвърждава в съседните държави и отвъд тях, включително постигането на пълно съответствие с общата външна политика и политика на сигурност и въздържането от действия, които влизат в противоречие с нея.

12. Съветът продължава да изтъква значението на **стратегическата комуникация**, както и необходимостта партньорите да засилят своята устойчивост спрямо злонамерени хибридни действия. Хибридните заплахи изискват засилено и по-тясно сътрудничество, включително по отношение на киберустойчивостта, защитата на критичните инфраструктури, стратегическата комуникация и борбата с дезинформацията. Съветът призовава всички партньори да разясняват ясно ползите и задълженията, произтичащи от техния път към ЕС, както и собствения им ангажимент към ценностите на ЕС и съответните необходими реформи. Трайната ангажираност на ЕС и неговите държави членки, включително с провеждането на по-ефективна стратегическа комуникационна политика по отношение както на партньорите, така и на гражданите на ЕС, остава от решаващо значение.
13. Тероризмът, радикализацията и организираната престъпност продължават да бъдат сериозна заплаха за сигурността на ЕС и на целия регион. В съответствие с предишните заключения на Европейския съвет и на Съвета, Съветът изтъква отново, че е важно да продължи и да се укрепва сътрудничеството в **борбата с тероризма**, по-специално по отношение на чуждестранните бойци терористи и предотвратяването на радикализацията и борбата с нея. Все още са необходими допълнителни усилия и солидни резултати в **борбата с организираната престъпност**. Като приветства докладваните положителни примери, Съветът изтъква необходимостта всички партньори да разработят ефективни ответни мерки, за да се предотврати проникването на организираната престъпност в техните икономики. Необходими са повече усилия за предотвратяване на всички форми на радикализация, включително от религиозен, етно-националистически или политически характер.
14. По отношение на **миграцията** Съветът поздравява партньорите от Западните Балкани за непрекъснатите им усилия и като цяло конструктивното сътрудничество, които доведоха до ясни резултати, а Турция – за това, че продължава да полага значителни усилия за приемане и посрещане на нуждите на почти 4 милиона бежанци. Съветът изтъква отново, че е необходимо пълно и недискриминационно прилагане на изявлението на ЕС и Турция и постоянна подкрепа за партньорите по маршрута през Западните Балкани. Необходими са по-нататъшни действия от страна на партньорите, в съответствие с правото на ЕС и международните задължения, за справяне с предизвикателствата на миграцията.

15. Съветът припомня, че ЕС продължава да предоставя значителна финансова и техническа подкрепа за процеса на разширяване и процеса на стабилизиране и асоцииране, по-специално чрез Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП), след приемането на Регламента за ИПП III през септември 2021 г. с финансов пакет на стойност 14,162 млрд. евро.

РАЗШИРЯВАНЕ

ЧЕРНА ГОРА

16. Съветът приветства цялостния напредък, постигнат до момента в преговорите за присъединяване, като всички 33 преминали скрининг глави бяха отворени за преговори, а 3 бяха временно затворени, както и споразумението, постигнато на 13-ата междуправителствена конференция през юни 2021 г. относно елементите на преработената методика за разширяването, които да бъдат включени в съществуващата преговорна рамка и да се прилагат към преговорите за присъединяване с Черна гора. Приоритетът за постигането на по-нататъшен напредък в преговорите за присъединяване (и преди временното затваряне на други глави) все още е изпълнението на междинните критерии в областта на върховенството на закона, определени в глави 23 и 24. Едва след като Черна гора изпълни набелязаните критерии, ЕС ще може да определи изискванията, свързани с върховенството на закона, като критерии за затваряне, които Черна гора ще трябва да изпълни, за да бъдат затворени тези глави. Съветът изтъква отново, че цялата система на принципите на правовата държава трябва да доведе до конкретни резултати и по-добри и устойчиви постижения. Както е посочено и в преговорната рамка, напредъкът по тези глави е от съществено значение и ще продължи да задава общия темп на преговорите за присъединяване. Съветът очаква Черна гора да продължи да следва своя път на присъединяване с по-голяма решителност. Съветът определя следното като най-важните и неотложни реформи, които Черна гора трябва да предприеме.

17. Съветът настойчиво насърчава Черна гора да демонстрира твърда политическа воля, да преодолее поляризацията и да постигне осезаеми резултати, по-специално в критично важните области на **свободата на изразяване и свободата на медиите, както и в борбата с корупцията**, и да продължи да работи за преодоляването на съществуващите слабости в борбата с организираната престъпност и изземването и обезпечаването на активи от престъпна дейност. Съветът припомня, че е необходимо да се преодолее застоят в осъществяването на основни съдебни реформи, включително във връзка с важните и все още висящи назначения на длъжности в ключови независими институции и в съдебната система. Освен това Съветът подновява призива си към Черна гора да гарантира безопасна и благоприятна среда за свободата на изразяване и независимостта на медиите, включително като активизира усилията за приоритетно разследване и разрешаване на случаи на нападения срещу журналисти, и чрез ефективно противодействие на дезинформацията, онлайн тормоза и езика на омразата. От решаващо значение е да се осигури независимостта на обществените радиотелевизионни оператори и да се създаде ефективен механизъм за саморегулиране, който да обхваща всички медийни органи. Съветът подчертава, че очаква твърд политически ангажимент и реално ангажиране от страна на всички заинтересовани институции и участници във всички тези начинания.

Освен това Съветът насърчава Черна гора да **укрепи независимостта на институциите, по-специално на съдебната система**, и да демонстрира силна политическа воля за продължаване на работата по **реформата на публичната администрация** и укрепване на административния капацитет. В това отношение Съветът отбелязва, че Черна гора трябва да направи необходимите назначения да стават въз основа на качествата и да запази свързания с ЕС експертен опит в администрацията си, за да се подпомагат процесът на присъединяване и преговорите и да се прилагат достиженията на правото на ЕС.

18. Съветът подчертава, че **избирателната реформа** продължава да е от жизненоважно значение за укрепването на доверието на избирателите, и настойчиво приканва всички партии да проявят отговорност и да започнат конструктивен и приобщаващ **политически диалог в парламента**, за да се избегне по-нататъшна поляризация на политическата обстановка.

19. По отношение на **икономическите реформи** Съветът отбелязва, че пандемията от COVID-19 се отрази много тежко на икономиката. Въпреки това правителството успя да продължи с прилагането на някои от предвидените реформи и да намали финансовите рискове, а финансовият сектор остана стабилен. Съветът насърчава Черна гора да приложи изцяло насоките на политиката, изложени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси, включително чрез намаляване на бюджетния дефицит и съотношението на публичния дълг към БВП, след като се затвърди тенденцията за възстановяване, подобряване на фискалното управление и прозрачността и осъществяване на структурни реформи.
20. Съветът оценява трайния конструктивен ангажимент на Черна гора за по-нататъшното развитие на **регионалното сътрудничество** и насърчаването на **добросъседските отношения**.
21. Съветът продължава да дава висока оценка на последователното сътрудничество на Черна гора по външнополитическите въпроси, и по-специално на постоянното пълно приверждане на националните позиции в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**. Наред с това той приветства факта, че Черна гора продължава активно да участва в мисиите и операциите на ЕС по линия на **общата политика за сигурност и отбрана**.

СЪРБИЯ

22. Съветът приветства **цялостния напредък**, постигнат до момента в преговорите за присъединяване, като от всички 35 глави 22 бяха отворени за преговори, а 2 бяха временно затворени, както и споразумението, постигнато на 12-ата междуправителствена конференция през юни 2021 г. относно елементите на преработената методика за разширяването, които да бъдат включени в съществуващата преговорна рамка и да се прилагат към преговорите за присъединяване със Сърбия. Съветът отново подчертава, че напредъкът по преговорните глави, свързани с принципите на правовата държава и основните права, и в нормализирането на отношенията на Сърбия с Косово, както е посочено в преговорната рамка, продължава да е от основно значение и ще задава общия темп на преговорите за присъединяване.
23. Като отбелязва, че сръбското правителство продължава да обявява интеграцията в ЕС за своя стратегическа цел, Съветът призовава сръбските власти твърдо да се ангажират и да утвърждават **ценностите на ЕС**, както и да поставят по-силен акцент върху тази цел и активно да представят в положителна и недвусмислена светлина ЕС, който е основният политически и икономически партньор на Сърбия.

24. Съветът отбелязва напредъка, постигнат от Сърбия в някои области на върховенството на закона, но и като цяло ограничения напредък, и продължаващите забавяния в редица други области. Съветът насърчава Сърбия да продължи да демонстрира политическа воля за по-нататъшно ускоряване на реформите и за постигане на конкретни и осезаеми резултати в **области от основополагащо значение**. Съветът определя следното като най-важните и неотложни реформи, които Сърбия трябва да предприеме.

Сърбия следва да се съсредоточи върху изпълнението на междинните критерии по глави 23 и 24, включително чрез прилагане на преразгледаните планове за действие по тези глави. Независимостта и цялостната ефективност на **съдебната система** и ефективното осъществяване на реформите продължават да изискват специално внимание. Съветът приветства постигнатия до момента напредък по конституционната реформа и призовава Сърбия да я завърши по време на настоящия парламентарен мандат и в съответствие с европейските стандарти и препоръките на Венецианската комисия. Сърбия трябва да покаже осезаеми резултати и убедителни постижения, изразяващи се в ефективно разследване, наказателно преследване и постановяване на окончателни присъди, замразяване и конфискация на активи от престъпна дейност, по-специално по отношение на случаи, свързани с **тежката и организираната престъпност, включително изпирането на пари**. Сърбия трябва да активизира усилията си за борба с **корупцията**, включително по случаи по високите етажи на властта.

Съветът отчита приемането на медийната стратегия и свързания с нея план за действие и призовава Сърбия да ги прилага ефективно и приоритетно, като зачита буквата и духа на целите на стратегията. Същевременно Съветът изразява сериозна загриженост от ограничения напредък в подобряването на цялостната среда за **свободата на изразяване**. Съветът подновява призива си към Сърбия да гарантира безопасна среда, която да благоприятства безпрепятственото упражняване на свободата на изразяване и независимостта на медиите като неотложен въпрос, включително чрез активизиране на усилията за разследване на случаите на заплахи, сплашване и насилие срещу журналисти.

Сърбия трябва да продължи да обръща особено внимание на пълното зачитане на **основните права**, включително защитата на най-уязвимите групи, както и на недискриминационното отношение към националните малцинства в цяла Сърбия, особено в сферата на образованието, използването на малцинствени езици, достъпа до медии и религиозни служби на малцинствени езици, и да води активно разследвания и да постановява присъди за престъпления, породени от омраза.

Съветът изтъква, че е необходимо да се гарантира правилното **функциониране на демократичните институции**, и подчертава, че избирателната реформа продължава да бъде от жизненоважно значение за укрепване на доверието в изборите. Той отчита, че Сърбия е започнала да изпълнява отправени отдавна препоръки на ОССЕ/БДИПЧ. От решаващо значение е всички тези ключови препоръки да бъдат изпълнени преди насрочените за 2022 г. избори по приобщаващ и прозрачен начин и въз основа на по-широк политически консенсус. Важно е да бъдат приложени и мерките, набелязани в междупартийния диалог под ръководството на Европейския парламент. Все още е необходимо да се създаде действителна благоприятна среда за развитието и финансирането на **гражданското общество**.

Съветът продължава да изтъква значението на вътрешните производства за **военните престъпления**, разрешаването на нерешените случаи на изчезнали лица и пълното сътрудничество с Международния остатъчен механизъм за наказателните трибунали, включително посредством безусловно приемане и прилагане на неговите постановления и решения в спешен порядък. Не следва да се предоставят подкрепа и публично пространство за осъдени военни престъпници, нито за възхваляване или отричане на техните престъпления.

25. По отношение на **икономическите реформи** Съветът отбелязва като положителен постоянния напредък в изграждането на функционираща пазарна икономика, както и че последиците от кризата с COVID-19 бяха смекчени успешно чрез, наред с другото, оползотворяване на силния импулс отпреди кризата и значителни и навременни мерки за фискална и парична подкрепа. Съветът насърчава Сърбия да приложи изцяло насоките на политиката, изложени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси, и да продължи структурните реформи на публичната администрация и държавните предприятия. Важно е да се гарантира пълното спазване на достиженията на правото на ЕС в областта на обществените поръчки. Съветът приветства усилията на Сърбия за изпълнение на критериите за отваряне на клъстер 3 „Конкурентоспособност и приобщаващ растеж“ и ще продължи с тяхната оценка.
26. Съветът отново подчертава, че е необходимо Сърбия да изпълни ангажимента си и да активизира своите усилия, като постепенно приведе позициите си в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС** съгласно преговорната рамка, както и да продължи приоритетно да подобрява постигнатото до момента по устойчив и осезаем начин.

27. Съветът приветства факта, че Сърбия продължава активно да участва и да допринася в мисиите и операциите на ЕС по линия на **общата политика за сигурност и отбрана**.
28. Съветът изтъква отново, че е необходимо Сърбия да изпълни ангажимента си за привеждане в съответствие с **общата визова политика на ЕС**.
29. По отношение на **диалога** с посредничеството на ЕС Съветът приветства продължаването на диалога през юни 2021 г. и поздравява върховния представител и СПЕС за диалога Белград – Прищина и други регионални въпроси за Западните Балкани за ангажираността им с този диалог. Съветът очаква Сърбия да участва в диалога с посредничеството на ЕС добросъвестно и в дух на компромис, за да се постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение с Косово в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС. Това споразумение следва да уреди всички нерешени въпроси и да допринесе за регионалната стабилност. Това е от решаващо значение, за да могат Сърбия и Косово да постигнат напредък по своя собствен европейски път. Съветът изтъква отново твърдото си очакване, че всички предишни споразумения ще бъдат спазвани и изпълнявани без забавяне. Освен това и двете страни следва да избягват действия, които подкопават стабилността, и реторика, която не благоприятства диалога.
30. Съветът приветства ангажимента на Сърбия да утвърждава активно **регионалното сътрудничество** и насърчава страната да продължи с усилията си за укрепване на **добросъседските отношения** и да допринася за стабилността и помирението.

ТУРЦИЯ

31. Съветът припомня, че на заседанието си от 24–25 юни 2021 г. Европейският съвет отбелязва, че Европейският съюз има стратегически интерес от стабилна и сигурна среда в Източното Средиземноморие и от развитието на отношения с Турция, основаващи се на сътрудничество и взаимна полза. Европейският съвет приветства намаляването на напрежението в Източното Средиземноморие, като подчерта, че този процес трябва да продължи, и изтъкна отново готовността на ЕС да работи с Турция по поетапен, пропорционален и обратим начин в редица области от общ интерес, при спазване на установените условия, определени от членовете на Европейския съвет на 25 март 2021 г. и в предходни заключения на Европейския съвет.
32. Като има предвид настоящите и предишни заключения на Европейския съвет, Съветът остава решен да поддържа открит и честен диалог, да търси решения на общите предизвикателства и да си сътрудничи в основни области от взаимен интерес, като миграцията, общественото здравеопазване, климата, борбата с тероризма и регионални въпроси. Съветът взема под внимание неотдавнашното възобновяване на диалозите на високо равнище между ЕС и Турция по някои от тези въпроси, както и ратифицирането от страна на Турция на Парижкото споразумение относно изменението на климата.
33. Съветът поздравява Турция за постоянните значителни усилия за приемането и посрещането на нуждите на близо 4 милиона бежанци. Продължаващото предоставяне на помощ от ЕС за бежанците и приемните общности ще бъде осигурено своевременно. **Изявлението на ЕС и Турция** продължава да дава резултати. Съветът припомня, че на 21 и 22 октомври 2021 г. Европейският съвет призова Турция да гарантира пълното и недискриминационно изпълнение на изявлението на ЕС и Турция от 2016 г., включително по отношение на Република Кипър. Ефективното управление на границите, както и възобновяването на връщанията продължават да бъдат приоритет. От съществено значение продължават да бъдат пълното и ефективно прилагане на Споразумението за обратно приемане между ЕС и Турция и сътрудничеството в областта на правосъдието и вътрешните работи с всички държави – членки на ЕС.

34. Съветът изтъква отново сериозната си загриженост във връзка с продължаващото и дълбоко обезпокоително отстъпление в областите на демокрацията, принципите на правовата държава и основните права, включително свободата на изразяване, както и систематичната липса на независимост на съдебната власт. Редица ограничителни мерки, взети по време на извънредното положение, бяха интегрирани в законов акт и имат дълбоко отрицателен ефект върху хората в Турция. Гражданското общество и неговите организации работят в условията на постоянен натиск във все по-трудна среда. Систематичната липса на независимост и неправомерният натиск върху съдебната система, както и продължаващите ограничения, задържания, лишаване от свобода и други мерки, насочени срещу журналисти, представители на академичната общност, членове на политически партии, включително членове на Парламента, адвокати, правозащитници, потребители на социалните медии и други лица при упражняването на техните основни права и свободи, не могат да бъдат толерирани. Съветът изтъква, че е важно да се зачита законността и почтеността на изборния процес, по-специално на фона на многобройните арести, уволнения и замени на демократично избрани общински кметове и мерките срещу опозиционните партии и техните членове. Съветът изтъква отново сериозната си загриженост във връзка с данните за продължаващи негативни развития в тези области, припомня международните норми и задълженията, които Турция е приела и с които се е ангажирала, и призовава страната спешно да обърне отрицателните тенденции и да предприеме убедителни действия за преодоляване на многобройните сериозни недостатъци, установени в доклада на Комисията. Турция следва също да засили сътрудничеството си със Съвета на Европа и съответните му органи и институции, да предприеме действия по техните основни препоръки, да приложи изцяло Европейската конвенция за правата на човека и останалите международни инструменти в областта на човешките права, по които е страна, както и да изпълни всички решения на Европейския съд по правата на човека в съответствие с член 46 от ЕКПЧ.
35. По отношение на **икономическите реформи** Съветът отбелязва продължаващите сериозни опасения във връзка с функционирането на пазарната икономика на страната. Слабостите в институционалната координация и координацията на политиките подкопаха надеждността и ефективността на действията на властите, а дисбалансите се увеличиха значително, което доведе до нестабилност на финансовите пазари, силно отрицателно въздействие върху пазара на труда и по-голяма бедност. Съветът насърчава Турция да приложи изцяло политическите насоки, изложени в **съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси**. Особено важна е независимостта на регулаторните органи, като Централната банка.

Наред с това Съветът припомня необходимостта Турция да изпълни задълженията си по отношение на прилагането на **митническия съюз между ЕС и Турция**, като гарантира ефективното му прилагане по отношение на всички държави членки. Съветът изразява съжаление във връзка с продължаващите отклонения на Турция от задълженията ѝ в рамките на митническия съюз между ЕС и Турция и припомня, че пречките пред търговията или други еквивалентни на тях пречки, които не са в съответствие с него, следва незабавно да бъдат премахнати.

36. Съветът отново призовава Турция постепенно да приведе позициите си в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС** и приоритетно да обърне нарастващата отрицателна тенденция и припомня позицията си относно присъединяването на държавите членки към международни организации. Съветът отбелязва със загриженост, че външната политика на Турция все повече влиза в противоречие с приоритетите на ЕС по линия на общата външна политика и политика на сигурност, включително относно Либия и операция IRINI. В съответствие с общия интерес на ЕС и Турция за мир и стабилност в региона Съветът очаква Турция и всички участници да дадат положителен принос за разрешаването на регионалните кризи.
37. Съветът продължава да очаква от Турция да поеме недвусмислен ангажимент в областта на **добросъседските отношения**, международните споразумения и мирното уреждане на спорове, като при необходимост се обръща към Международния съд.

Както се посочва в заключенията на Съвета от 11 декември 2006 г., 26 юни 2018 г. и 18 юни 2019 г., одобрени впоследствие от Европейския съвет, както и в декларацията от 21 септември 2005 г., Съветът призовава Турция да изпълни задълженията си по преговорната рамка, включително пълното, недискриминационно прилагане по отношение на всички държави членки на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране. Съветът изтъква отново, че признаването на всички държави членки е от съществено значение. Турция трябва да се преустанови всички заплахи и действия, които вредят на добросъседските отношения, да нормализира отношенията си с Република Кипър и да зачита суверенитета на всички държави – членки на ЕС, над техните териториални води и въздушно пространство, както и всички техни суверенни права, включително, наред с другото, правото да проучват и да използват природни ресурси, в съответствие с правото на ЕС и международното право, включително Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право (UNCLOS).

38. ЕС остава изцяло ангажиран с намирането на цялостно решение на **кипърския проблем**. Той припомня, че в това отношение от решаващо значение продължават да бъдат ангажиментът и приносът на Турция за мирно уреждане, в т.ч. неговите външни аспекти, в рамките на ООН, основаващо се на федерация с две общности и две зони с политическо равноправие, съгласно съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН и в съответствие с основополагащите принципи на ЕС и достиженията на неговото право. Съветът изразява съжаление, че неофициалната среща в Женева през април 2021 г. под егидата на ООН не проправи пътя за възобновяване на официалните преговори. ЕС ще продължи да играе активна роля в подкрепа на този процес.

Съветът осъжда едностранните действия на Турция по отношение на Вароша, които противоречат на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, и припомня значението на статута на Вароша и необходимостта от пълно зачитане на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, по-специално резолюции 550, 789 и 1251, както беше подчертано на заседанието на Европейския съвет от 24 юни 2021 г. Съветът призовава за незабавно връщане към положението отпреди извършването на тези действия и за оттегляне на всички мерки, предприети по отношение на Вароша от октомври 2020 г. насам.

39. Съветът отбелязва със съжаление, че Турция продължава да се отдалечава от Европейския съюз, и припомня предишното си заключение, в което се отбелязва, че поради това преговорите за присъединяване на Турция на практика са в застои и не може да се обмисля отварянето или затварянето на други глави.

ПРОЦЕС НА СТАБИЛИЗИРАНЕ И АСОЦИИРАНЕ

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ

40. Съветът приветства неотслабващата решимост на Република Северна Македония да постигне напредък по програмата на ЕС за реформи, което проправи пътя за решението от март 2020 г. за започване на преговори за присъединяване. Съветът очаква провеждането на първата междуправителствена конференция с Република Северна Македония при първа възможност след одобряването на преговорната рамка от Съвета.

41. Съветът взема под внимание, че според ОССЕ/БДИПЧ местните **избори** на 17 и 31 октомври 2021 г. са били проведени в условия на състезателност и при спазване на основните свободи. Същевременно редица недостатъци в правната рамка ясно показват, че е необходим цялостен преглед на изборното законодателство. Съветът подчертава, че е важно властите да продължат да изпълняват своевременно и по приобщаващ начин оставащите препоръки на ОССЕ/БДИПЧ и Венецианската комисия.
42. Съветът приветства постигнатия напредък в областта на **върховенството на закона**, включително борбата с корупцията и организираната престъпност, както и ангажимента на правителството за поддържане и ускоряване на изпълнението на свързаните с ЕС реформи. Устойчивостта на тези структурни реформи е дългосрочен процес, който изисква непрекъснат ангажимент както от страна на правителството, така и от страна на опозицията. Съветът насърчава всички страни да продължат да задълбочават настоящия импулс за реформи и да подобряват конструктивния диалог.
43. В областта на **съдебната система** Съветът приветства постигнатия известен напредък в изпълнението на стратегията за съдебна реформа, като по този начин бяха взети предвид препоръките на Венецианската комисия и на Групата от старши експерти по отношение на системни проблеми, свързани с върховенството на закона. Съветът подчертава, че акцентът трябва да бъде поставен върху продължаване на прилагането на съществуващите стратегии и закони и използването на вече въведените инструменти в съответствие със стандартите на ЕС. Независимостта, професионализмът и безпристрастността на съдебната система трябва да бъдат гарантирани въз основа на вече постигнатия напредък. Съветът отбелязва усилията за продължаване на борбата с корупцията и организираната престъпност, включително по дела по високите етажи на властта. Съветът набляга на необходимостта от усилия за осигуряването на систематично изпълнение на актуализирания план за действие по стратегията за съдебна реформа, както и на стратегиите за човешките ресурси в съдебната система и прокуратурата. Съветът подчертава, че е важно съответните институции да предприемат последващи действия във връзка с препоръките на Държавната комисия за предотвратяване на корупцията, която е особено активна в предотвратяването на корупцията. Съветът призовава Република Северна Македония да продължи да полага усилия за по-нататъшно укрепване на свободата на изразяване и безопасността на журналистите.

44. Съветът отбелязва, че е постигнат известен напредък в областта на **публичната администрация**. Гарантирането на спазването на принципите на прозрачност, заслуги и равнопоставено представителство продължава да бъде от съществено значение, включително чрез внасяне на подобрения в законодателната рамка и прилагането ѝ.
45. Страната проведе цялостна реформа на разузнавателните си служби и службите за сигурност в сътрудничество с НАТО и стратегическите партньори. Съветът подчертава, че капацитетът за парламентарен контрол върху разузнавателните служби трябва да бъде укрепен.
46. Съветът изразява задоволство от факта, че Република Северна Македония продължава да играе активна и конструктивна роля в управлението на смесените **миграционни** потоци чрез ефективно сътрудничество със съседните държави и с държавите — членки на ЕС.
47. По отношение на **икономическите реформи** Съветът насърчава Република Северна Македония да продължи с усилията за изпълнение на изискванията на вътрешния пазар на ЕС и за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза. Освен това той насърчава Република Северна Македония да приложи изцяло насоките на политиката, изложени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси, като предприеме ефективни и добре координирани структурни реформи.
48. Съветът приветства факта, че преброяването на населението приключи на 30 септември 2021 г., и отбелязва, че се очаква резултатите да бъдат публикувани през следващите месеци.
49. **Добросъседските отношения и регионалното сътрудничество** продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране. Като припомня точка втора от своите заключения от март 2020 г., Съветът припомня, че е важно да се постигнат осезаеми резултати и да се прилагат добросъвестно двустранните споразумения, включително Преспанското споразумение с Гърция и Договорът за добросъседски отношения с България

50. Освен това Съветът приветства факта, че **привеждането в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС** се е увеличило значително, което е израз на положителна тенденция и отразява избора на стратегическа ориентация на страната. Съветът насърчава страната да продължи да подобрява привеждането в съответствие с ОВППС. Наред с това той приветства факта, че Република Северна Македония продължава активно да участва в мисии и операции на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана.

АЛБАНИЯ

51. Съветът приветства неотслабващата решимост на Албания да постигне напредък по програмата на ЕС за реформи, което проправи пътя за решението от март 2020 г. за започване на преговори за присъединяване към ЕС. Съветът очаква провеждането на първата междуправителствена конференция с Албания при първа възможност след одобряването на преговорната рамка от Съвета.
52. Съветът взема под внимание, че парламентарните избори през април 2021 г. като цяло бяха добре организирани, и припомня, че те бяха проведени въз основа на новата изборителна рамка след широкомащабна реформа в съответствие с препоръките на ОССЕ/БДИПЧ. Освен това Съветът насърчава по-нататъшното прилагане на неизпълнените препоръки на ОССЕ/БДИПЧ. Съветът подчертава, че приобщаващият и конструктивен политически диалог в страната продължава да бъде от решаващо значение, и в този контекст приветства завръщането на опозицията в парламента.

Съветът приветства добрия напредък на Албания в областта на **върховенството на закона**, по-специално чрез осъществяването на всеобхватна съдебна реформа, която напредва стабилно, и засилването на борбата с корупцията и организираната престъпност. Новосъздадените специализирани структури за борба с организираната престъпност и корупцията вече показаха първи положителни резултати. Трябва да продължат усилията за постигане на солидни резултати, включително по отношение на корупцията по високите етажи на властта и организираната престъпност посредством проактивни разследвания и постановяване на окончателни присъди, и чрез по-нататъшно изпълнение на плана за действие за прилагане на препоръките на Специалната група за финансови действия, както и доброто сътрудничество със съответните органи на държавите членки.

Съветът приветства факта, че процесът на проверка за надеждност напредва стабилно и води до осезаеми резултати, и насърчава албанските власти да положат всички усилия, за да може този процес да приключи успешно. Съветът посреща със задоволство факта, че Върховният съд възобнови функционирането си, след като постигна достатъчен кворум, за да продължи правораздавателната си дейност, като процесът на назначения следва да продължи, за да се запълнят всички оставащи свободни места. Освен това Съветът приветства факта, че след назначаването на нови членове Конституционният съд отново може да функционира пълноценно.

По отношение на основните права Съветът оценява положително продължаващите усилия за осъществяване на всеобхватна реформа на поземления сектор и за консолидиране на правата на собственост и призовава властите да продължат да полагат такива усилия, в условия на прозрачност и като провеждат консултации с всички имащи отношение заинтересовани страни, включително като се заемат със случаите на фалшифициране на документи и постигнат бърз напредък в процеса на вписванията и обезщетяването. Съветът приветства приемането на Закона за преброяването и очаква този процес да протече гладко при пълна прозрачност и в съответствие с международните стандарти. Съветът приветства и приемането на вторичното законодателство, свързано с Рамковия закон за защита на националните малцинства от 2017 г., и настойчиво приканва Албания бързо да приеме и приложи оставащите подзаконовни актове в съответствие с европейските стандарти и с участието на всички заинтересовани страни.

Наред с това Съветът призовава Албания да възобнови усилията за постигане на осезаем напредък по отношение на свободата на изразяване и безопасността на журналистите. Съветът изтъква отново колко е важно да се гарантира, че измененията на Закона за медиите са в съответствие с препоръките на Венецианската комисия и международните стандарти, в случай че парламентът разглежда отново този закон. Съветът приветства и постигнатия осезаем напредък в реформата на публичната администрация и насърчава Албания да продължи решително с усилията си в тази област. Координацията в рамките на **публичната администрация** трябва да бъде подобрена, особено що се отнася до интегрирането на процесите на планиране и бюджетиране на политиките и въпросите на интеграцията в ЕС. Създаването на нови агенции трябва да бъде приобщаващ процес с участието на организациите на гражданското общество и да благоприятства принципите на взаимозависимост и взаимноограничаване и ефективността.

53. Що се отнася до **миграцията**, Албания е първата държава в Западните Балкани, в която влезе в сила Споразумението за статута на европейската гранична и брегова охрана. Първата по рода си съвместна операция извън ЕС с Frontex премина успешно. Общият брой на неоснователните молби за убежище, подадени от албански граждани в ЕС, намаля значително, но трябва да продължи да се следи стриктно и изисква непрекъснати и постоянни усилия от страна на албанските власти.
54. Що се отнася до **икономическите реформи**, Съветът взема под внимание факта, че преди земетресението през ноември 2019 г. и външното сътресение през 2020 г., предизвикано от пандемията от COVID-19, безработицата продължи да намалява до рекордно ниски нива, износът да нараства, а съотношението на публичния дълг към БВП да спада, макар и да остава на високо равнище. Съветът насърчава Албания да приложи изцяло насоките на политиката, определени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси, чрез постепенно намаляване на съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП, подобряване на фискалното управление и прозрачността, както и чрез провеждане на ефективни и добре координирани реформи.
55. Съветът приветства трайната конструктивна ангажираност на Албания с **регионалното сътрудничество**. Съветът изразява задоволство и от факта, че Албания продължи диалога за гарантиране на **добросъседските отношения**, чието значение остава особено важно.
56. Съветът горещо приветства продължаващото сътрудничество и пълно привеждане на позициите на Албания в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**, както и факта, че в това отношение страната действа последователно. Той изразява задоволство и от факта, че Албания продължава активно да участва в мисии и операции на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

57. Съветът изразява дълбоко съжаление във връзка с продължителната политическа криза в страната, попречила за постигането на по-нататъшен напредък в реформите през 2021 г., и осъжда блокирането на държавните институции. Съветът настойчиво приканва всички политически лидери да се въздържат и да преустановят провокативната и разединяваща реторика и действия, включително да не поставят под въпрос суверенитета, единството и териториалната цялост на страната.

Реториката и инициативите, насочени към забавяне на реформите и оттегляне от държавните институции, са неприемливи и застрашават процеса на привеждане на страната в съответствие с достиженията на правото на ЕС и политическия ангажимент за интеграция в ЕС. Всички политически лидери трябва приоритетно да започнат диалог за преодоляване на безизходицата.

Съветът взема под внимание много ограничения напредък в реформите и отчита предприетите стъпки, включително провеждането на местни избори в Мостар през декември 2020 г., за първи път от 2008 г. насам, парламентарния комитет за стабилизиране и асоцииране, както и приемането на всички управленски нива на Плана за действие за реформа на публичната администрация и на стратегии за управление на публичните финанси.

58. Съветът настойчиво приканва политическите лидери на Босна и Херцеговина да обединят усилията си за изпълнението на всичките **14 ключови приоритета**, определени в становището на Комисията относно кандидатурата на Босна и Херцеговина за членство в ЕС и одобрени от Съвета през 2019 г., и в съответствие с интереса на всички граждани за напредък по пътя към Европейския съюз. Съветът изразява задоволството си и потвърждава подкрепата си за усилията на специалния представител на ЕС в това отношение. Само чрез осъществяването на реформи Босна и Херцеговина ще напредне по пътя си към ЕС.
59. Що се отнася до институционалните механизми, залегнали в Дейтънското мирно споразумение, Босна и Херцеговина трябва да предприеме допълнителни конституционни и изборни реформи, за да гарантира равенството и недискриминацията на всички граждани, по-специално като прилага съдебната практика във връзка с делото Sejdić-Finci на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). Съветът подчертава, че не следва да се предприемат никакви законодателни или политически стъпки, които биха затруднили изпълнението на решението по делото Sejdić-Finci и на други имащи отношение съдебни решения на ЕСПЧ или биха довели до задълбочаване на разделенията. Съветът призовава отново за провеждането на приобщаващ процес на ограничени конституционни и избирателни реформи, чрез реален диалог и в съответствие с европейските стандарти, за премахването на всички форми на неравенство и дискриминация в изборния процес. Съветът подчертава, че редица решения на Конституционния съд все още не са изцяло изпълнени. Във връзка с това Съветът призовава междуведомствената работна група бързо да възобнови работата си и да представи предложенията си за реформи преди гласуването относно подобряването на изборната рамка.

60. Освен това Съветът насърчава Босна и Херцеговина да се заеме с реформите, насочени към подобряване на законодателната и институционалната рамка на страната, за да спази изискванията за членство в ЕС.

Съветът очаква Босна и Херцеговина да предприеме съществени стъпки в **реформата на публичната администрация**, като осигури професионална и деполитизирана държавна администрация и координиран общонационален подход към разработването на политики.

Съветът подчертава значението, което имат предотвратяването и **борбата с корупцията и организираната престъпност**, и изразява съжаление от липсата на напредък по отношение на ключовите приоритети в становището и констатациите в експертния доклад по въпросите на върховенството на закона. Съветът подчертава, че е необходимо властите да работят за укрепване на принципите на **правовата държава**. За тази цел Съветът настойчиво приканва Босна и Херцеговина да приеме бързо изменения на Закона за Висшия съдебен и прокурорски съвет, за да въведе мерки за почтеност в съдебната система. Съветът припомня също, че е необходимо Босна и Херцеговина спешно да приведе законодателството си в областта на обществените поръчки и конфликта на интереси в съответствие с европейските стандарти.

61. Съветът изразява съжаление от липсата на напредък по отношение на **свободата на изразяване** и безопасността на журналистите и призовава Босна и Херцеговина да увеличи усилията си в областта на правата на човека, равенството между половете и недискриминацията.

62. Съветът приветства предприетите положителни стъпки за подобряване на управлението и координацията на **миграцията** и подчертава, че тези усилия трябва да продължат и да се активизират. Босна и Херцеговина трябва да осигури достатъчен и адекватен подслон на всички нуждаещи се лица в цялата страна. Властите трябва да приемат стратегия и специален бюджет и да осигурят ефективна координация на всички равнища на капацитета за управление на границите и за управление на миграцията, както и функционирането на системата за убежище, за да се справят успешно с предизвикателствата на миграцията.

63. Що се отнася до **икономическите реформи**, Съветът отбелязва, че страната е постигнала ограничен напредък в създаването на функционираща пазарна икономика и по отношение на капацитета си да се справя с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Съветът насърчава Босна и Херцеговина да приложи изцяло насоките на политиката, определени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси, чрез подобряване на капацитета за анализ, планиране и координация, за да се укрепи формулирането на макроикономическата политика в цялата страна и провеждането на ефективни и добре координирани структурни реформи, които ще смекчат последиците от фрагментирането на вътрешния пазар и ще улеснят инвестициите. Съветът припомня, че е необходимо да се осигури съответствие със Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА) и редовните заседания на органите, създадени с това споразумение.
64. Освен това Съветът изтъква отново категоричната си ангажираност с европейската перспектива на Босна и Херцеговина като единна, обединена и суверенна държава. След отбелязването миналата година на 25-ата годишнина от геноцида в Сребреница и от Дейтънското/Парижкото мирно споразумение Съветът насърчава всички политически участници в Босна и Херцеговина да преодолеят вкоренената в миналото разединяваща реторика, да сложат край на възхваляването на осъдените военни престъпници и активно да насърчават помирението.
65. Съветът насърчава Босна и Херцеговина да продължи да участва активно в изграждането на регионалното сътрудничество и **добросъседските отношения**.
66. Съветът изразява съжаление от резкия спад в присъединяването на Босна и Херцеговина към **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС** и настойчиво приканва страната приоритетно да обърне тази отрицателна тенденция. Същевременно Съветът приветства факта, че Босна и Херцеговина продължава активно да участва в мисии и операции на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана. Съветът приветства и удължаването на мандата на EUFOR Althea, която продължава да подкрепя властите в Босна и Херцеговина при поддържането на безопасна и сигурна среда за всички граждани. Съветът изразява подкрепата си за ролята и мандата на върховния представител и неговата служба за изпълнение на програмата „5+ 2“.

КОСОВО

67. Съветът приветства факта, че новото правителство, избрано през март 2021 г., потвърди стратегическия ангажимент на Косово към неговия европейски път и свързаните с това реформи. Съветът изтъква отново колко е важно **Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА)** между ЕС и Косово да продължи да се изпълнява и приветства лансирането на втората фаза на неговата **Европейска програма за реформи (ЕПР)**. Съветът призовава за нейното изпълнение и изтъква спешната необходимост Косово да ускори процесите на реформи в съответствие с европейските стандарти и с оглед на постигането на резултати в полза на гражданите на Косово, като се има предвид постигнатият до момента ограничен напредък.
68. Съветът приветства факта, че предсрочните парламентарни **избори** на 14 февруари 2021 г. и местните избори на 17 октомври и 14 ноември бяха добре организирани и прозрачни. Те бяха и състезателни, с изключение на районите на Косово със сръбско население. Съветът очаква да бъдат предприети действия във връзка с повтарящите се недостатъци в изборния процес, а свързаните с тях препоръки на мисията на ЕС за наблюдение на изборите да бъдат изпълнени в по-спешен порядък.
69. Съветът приветства предприетите от правителството стъпки за представяне на програма за реформи в областта на борбата с корупцията. Той призовава Косово да увеличи усилията си за подобряване на **върховенството на закона**, да продължи да активизира борбата с корупцията, да засилва борбата с организираната престъпност и да продължи реформата на публичната администрация, въз основа на постигнатото от Косово до момента и в съответствие с европейските и международните стандарти. Съветът призовава властите да постигнат напредък в прилагането на съществуващото законодателство, да възприемат всеобхватен подход за постигането на резултати в реформите в областта на правосъдието и борбата с корупцията, в съответствие с европейските стандарти, и да продължат да бележат напредък в борбата с корупцията по високите етажи на властта и организираната престъпност.

70. Съветът подчертава необходимостта Косово да продължи своя ангажимент към специализираните съдебни състави като значим израз на ангажимента си спрямо върховенството на закона и прекратяването на безнаказаността. Действащата правна рамка дава възможност за правилно разследване и наказателно преследване на всички предполагаеми военни престъпления. Във връзка с това Съветът оценява работата на специализираните съдебни състави, довела до провеждането на първите съдебни процеси в Хага тази година.
71. Съветът приветства удължаването на мандата на **EULEX**, договорено по взаимно съгласие през юни 2021 г. Съветът подчертава, че е необходимо Косово да продължи да сътрудничи тясно и ефективно с EULEX. Освен това той приканва Косово да продължи да си сътрудничи със съответните международни участници.
72. Съветът насърчава Косово да положи допълнителни усилия за пълното прилагане на правната рамка за основните права, в съответствие с европейските стандарти, както и да подобри координацията и надзора. Необходимо е да се направи повече, по-специално за да се гарантира цялостната защита на културното и религиозното наследство, защитата на правата на лицата, принадлежащи към малцинствени общности, включително ромите и ашкалите, и на разселените лица, както и прилагането на практика на принципа за равенство между половете. Съществуващите механизми в областта на правата на човека трябва да бъдат допълнително укрепени.
73. Съветът призовава Косово да насърчава ефективното осъществяване на **реформите на публичната администрация** и управлението на публичните финанси, по-специално чрез приемане на нова стратегия за реформа на публичната администрация за периода 2021—2026 г. и изменения, отнасящи се до държавната администрация, с оглед на изграждането на по-отчетна и ориентирана към гражданите публична администрация.
74. По отношение на **икономическите реформи** Съветът припомня дългогодишните структурни проблеми, като липсата на икономическа диверсификация, зависимостта от външни финансови потоци, широко разпространената неформална икономика и ниските равнища на активност и заетост. Съветът приветства ангажимента на правителството да се справи с тези предизвикателства и насърчава Косово да приложи изцяло политическите насоки, изложени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси, като подобри фискалното управление и осъществи ефективни и добре координирани структурни реформи.

75. По отношение на **диалога** с посредничеството на ЕС Съветът приветства продължаването на диалога през юни 2021 г. и поздравява върховния представител и СПЕС за диалога Белград – Прищина и други регионални въпроси за Западните Балкани за ангажираността им с този диалог. Съветът очаква Косово да участва в диалога с посредничеството на ЕС добросъвестно и в дух на компромис, за да се постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение със Сърбия в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС. Това споразумение следва да уреди всички нерешени въпроси и да допринесе за регионалната стабилност. Това е от решаващо значение, за да могат Косово и Сърбия да постигнат напредък по своя собствен европейски път. Съветът изтъква отново твърдото си очакване, че всички предишни споразумения ще бъдат спазвани и изпълнявани без забавяне. Освен това и двете страни следва да избягват действия, които подкопават стабилността, и реторика, която не благоприятства диалога.
76. Съветът припомня, че постигането на напредък в нормализирането на отношенията със Сърбия е основен принцип на Споразумението за стабилизиране и асоцииране и е база за развитието на отношенията и сътрудничеството между ЕС и Косово.
77. Съветът припомня значението на регионалното сътрудничество и добросъседските отношения и насърчава Косово да участва активно и конструктивно в дейностите за **регионално сътрудничество**.
78. Съветът отчита, че **либерализирането на визовия режим** е важно за гражданите на Косово. Комисията направи официално предложение през май 2016 г. за прехвърляне на Косово към безвизовия списък на Шенген и представи доклад през юли 2018 г. относно изпълнението на оставащите критерии. Предложението на Комисията, подкрепено от Европейския парламент на първо четене през март 2019 г., все още се разглежда в Съвета.